

Diamonds of the Night

Yönetmen: Jan Nemeç

Senaryo: Jan Nemeç, Arnost Lustig (hikaye)

Oyuncular: Ladislav Jánky, Antonín Kumbera, Irma Bischofova

1972 / Çekoslovakya / Çekçe, Almanca / 63'

Demanty Noci (Gecenin Elmasları), Çek Yeni Dalgası'nın yaratıcılarından olan Jan Nemeç'in ilk uzun metrajlı filmi. Arnost Lustig'in *Darkness Cast No Shadow* (1985) kitabı temel alınarak yaratılmış, anti-militarist tutumun sergilendiği filmde; Nazi kampına götürülmek istenen iki Yahudi çocuğun trenden kaçışıyla başlayan yaşam mücadelesi anlatılmaktadır.

Film silah sesleri arasında iki çocuğun ormanın içine doğru kaçmasıyla başlıyor. Başta neden kaçtıklarını göremediğimiz çocukların bitkin halleri daha önce ne yaşadıklarının göstergesi gibi. Çocukların yorgun düşmelerinin etkisiyle çok geçmeden halüsinasyon görmeye başlaması, izleyicinin gerçeği ayırt etmesini zorlaştırıyor bu bölümde.

Filmde, ana karakter olan Ladislav Jánky'nin hatıralarıyla bir çok kez karşılaşırız. Ladislav Jánky kaçışında; kız arkadaşını, Nazi korkusunu, şehrin sokaklarında kalmış cinselliğin timsali kadınlarını beraberinde götürmektedir.

Açlığın giderilmesi gereken en önemli ihtiyaç olmasıyla birlikte idsel davranışlar da kendisini göstermeye başlar. Ladislav Jánky'nin bir Alman köyünde, girdiği evdeki kadını öldürdüğünü görmesi veya yatakta kendisine kur yaptığını düşlemesi bu durumun sonucudur. Dönemin şartları içerisinde bir Alman kadınının, Yahudi bir adama yiyecek herhangi bir şey vermesi beklenemez. Film, izleyicinin sahip olduğu bu öngörüyü, kadının verdiği ekmeği yiyecek çocukların ağzından kan gelmesi ile görselleştiriyor. Yüzündeki ifadeyle de desteklendiği üzere kadın, ekmeği vermeye o kadar da istekli değil aslında.

Kadının bu isteksiz yardımından sonra tekrar duyacağımız kurşun sesleri yaşlı Nazilerin silahlarından gelmektedir. Kadın, çocukları açlıklarından yararlanarak Nazilere yakalatmaya çalışmaktadır. Genç çocukların karşısında yaşlı ve yavaş Nazilerin olması, kurşunların hızı sayesinde önemsenmeyecek bir eşitsizliktir. Sürrealizmin etkilerini gördüğümüz filmde; yaşlı adamların gerçek değil çocukların paranoyası sonucu oluşmuş sanrılar olabileceği de düşünülmelidir.

İkinci çocuğun rolünü üstlenen Antonín Kumbera'yı filmde sürekli ayağındaki sorunla beraber görürüz. Bu sorun iki çocuğun kaçışlarında büyük engeldir.

Savaşın insan psikolojisi üzerindeki etkisini en açık dille anlatan yönetmen, diyalogları oldukça az kullanıyor. Buna gerekçe olarak gösterilebilecek geri dönüşlerle ise filmdeki hareketliliği canlandırıyor. Ses konusunda kısmi sıkıntılar yaşanması ise film dönemin şartları içerisinde değerlendirildiğinde göz yumulabilir bir sorun oluyor.

Nemeç ve Çek Yeni Dalgası'nın pek çok sanatçısı hakkında değinilmesi gereken önemli bir nokta da politik tavidir ki bu tavrı bu filmde de görmek mümkün. Jan Nemeç, *O Slavnosti A Hostech* (Parti ve Konuklar, 1966) filminde "Ben bir demokratım." diyerek çıkış yapan karakter üzerinden tanımladığı sanatını bu filmde anti-militarist bir tutumla hümanizm temelleri üzerine kuruyor.

Filmde doğanın, koruyuculuğuna vurgu yapmak istercesine cömertçe kullanılması filmin siyah beyaz formatına farklı bir derinlik katıyor.

Gecenin Elmasları, 1964 yılında Uluslararası Mannheim-Hiedelberg Film Festivali Büyük Ödülü'nün sahibidir.

Kaan Cansever

30 Eylül Cuma 16:00